

Образложење

Уставноправни и законски основ:

Уставноправни и законски основ за доношење Закона о измјенама и допунама Изборног закона Босне и Херцеговине је садржан у члану IV.4 а) Устава Босне и Херцеговине и члану 2.9 став (1) тачка 16. Изборног закона Босне и Херцеговине («Службени гласник БиХ», бр. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16 и 41/20).

Разлози за увођење прописа и образложење предложених законских рјешења:

Члан 1.1а. Дефиниција садржи информације о значењу израза коришћених у овом Закону. У циљу јаснијег дефинисања коришћених појмова предлаже се сљедеће:

- у тачки 2) подтачка 2) ријечи “Бању Луку” се бришу из разлога што је већи број општина у Босни и Херцеговини добио статус града и то: Цазин, Бихаћ, Приједор, Градишка, Дервента, Градачац, Бијељина, Добој, Грачаница, Сребреник, Тузла, Живинице, Зворник, Зеница, Ливно, Високо, Широки Бријег, Горажде, Љубушки, Чапљина и Требиње због чега ова одредба сада има шире значење и не односи се само на Бања Луку.
- Дефиниција "Компензационог мандата" мијења се у циљу јаснијег прецизирања ове дефиниције.
- Дефиниција „Припадник националне мањине“ мијења се из разлога усклађивања овог појама се дефиницијом припадника националне мањине прописане Законом о заштити права припадника националних мањина („Сл. гласник БиХ“ бр. 12/03).

Осим наведених измјена уврштени су и појмови који се користе у Изборном закону БиХ, а који до сада нису били садржани у овоме члану, а у циљу јаснијег разумјевања и тумачења појединих одредби Изборног закона БиХ и то:

- „Извршна функција“ – које функције се подразумјевају под извршним функцијама у смислу овог закона до сада је било дефинисано у члану 1.8. став (1). С обзиром да су поједини изрази који се користе у Изборном закону БиХ ситуирани у члан 1.1а предлаже се да се у дефиниције уврсти и појам извршне функције.
- „Пребивалиште“ – дефиниција пребивалишта је усклађена са Законом о пребивалишту и боравишту држављанина Босне и Херцеговине („Сл. гласник БиХ“ бр. 32/01, 56/08 и 58/15) и дефинише је као општину или дистрикт у којој се држављанин настанио са намјером да стално живи.
- „Мандат“ је дефинисан као функција или овласти коју гласањем додјељује бирачко тијело на период прописан уставом или законом.
- „Кандидатска листа“, у смислу овог Закона, је листа политичких субјеката коју Централна изборна комисија БиХ овјерава у циљу учешћа на изборима.
- „Кандидатска листа за компензационе мандате“ - обзиром да до сада није била садржана дефиниција овога појма у Изборном закону БиХ а тумачење овог појма је

изазивало доста проблема у пракси, прецизира се појам кандидатске листе за компензационе мандате.

- “Преурађена кампања” подразумјева све облике кампања политичког субјеката, а које се одвијају у периоду од расписивања избора до службеног почетка изборне кампање.
- “Електронски медији“ су у смислу овог Закона, јавне и приватне телевизијске и радијске станице које посједују одговарајућу дозволу Регулаторне агенције за комуникације.
- „On-line медији“ подразумјевају интернет портале и друге он-лине платформе које представљају средство комуникације са циљем утјецаја на бираче.
- “Социјални медији” су интернет или мобилне платформе које дозвољавају двосмјерну интеракцију путем кориснички генерисаног садржаја и комуникације, тј. медији на одређеним платформама дизајнирани да допусте корисницима да генеришу садржај и интеракцију са информацијама и њиховим изворима.
- “Говор мржње“ подразумјева сваки облик јавног изазивања или подстрекавања мржње, дискриминације или насиља, против било ког лица или групе лица, заснованих на раси, боји коже, националној, родној или вјерској припадности, етничком поријеклу или неком другом личном својству или опредјељењу. Овом дефиницијом се испуњава препорука број 22. из завршног извјештаја ОСЦЕ/ОДИХР-а о provedби Општих избора 2018. године у Босни и Херцеговини.
- “Злоупотреба јавних средстава и ресурса” у смислу овог Закона, представља незаконито коришћење средстава и ресурса државе БиХ, ентитета, кантона, Брчко Дистрикта БиХ, те других јединица локалне управе и самоуправе, којима кандидати на изборима и изборним листама, као јавни функционери, државни службеници или непосредно изабрана лица, располажу за потребе обављања својих службених дужности.
- "Рано гласање" је, у смислу овог Закона, гласање прије дана избора бирача који имају бирачко право, а на дан избора неће бити у могућности гласати лично на свом бирачком мјесту. Овим приједлогом се уводи систем раног гласања у изборни систем Босне и Херцеговине по узору на неке друге еуропске земље којим се омогућува лицима који ће на дан избора оправдано бити одсутни из Босне и Херцеговине да остваре своје бирачко право.
- „Поновљени избори“ – овим приједлогом јасније се дефинише ситуација када се морају поновити избори у складу са одредбама члана 14.1 Изборног закона БиХ.
- „Ванредни избори“ – овим приједлогом се уводи и институт ванредних избора у изборни систем Босне и Херцеговине и дефинише појам ванредних избора као врсте пријевремених избора који се расписују након што изабрани орган буде распуштен у складу са уставом а након провођења ванредних избора мандат изабраних званичника траје четири године. Начин провођења ванредних избори регулисан је у приједлогу Поглавља 14. Изборног закона БиХ.
- „Ванредне околности“ у смислу овог Закона подразумјевају ванредну ситуацију, стање природне непогоде и друге несреће проглашене од стране надлежних тијела Босне и Херцеговине који имају утицај на одржавање изборног процеса.”
- „Изборне технологије“ представљају скуп информационо-комуникационих програма, информатичких и комуникационих уређаја, метода и поступака који се примјењују у изборном процесу. Ова дефиниција добија своју улогу када се буду

јасније дефинисале врсте технологија које ће бити уведене у изборни систем Босне и Херцеговине.

- „Непотврђени гласачки листић“ је гласачки листић који се користи за остваривање бирачког права на ННН бирачким мјестима. За разлику од редовног бирачког мјеста овом процедуром прво се утврђује бирачко право лица које је гласало а након тога тај глас иде у процес бројања.
- „Изборни материјал“ је материјал који се користи на бирачком мјесту и дијели се на осјетљиви, неосјетљиви и изборну технологију.
- “Злоупораба дјетета у политичке сврхе” подразумјева укључивање дјете у активности које се могу довести у везу са политичким заговарањем или промоцијом.

ОСЦЕ/ОДИХР у својим неформалним коментарима посебно се осврнуо на дефиницију „говора мржње“ гдје су нагласили да је од виталног значаја да је та дефиниција у складу са међународним стандардима, да је јасна и да је досљедна, те да постоји праг према којем судска тијела могу утврдити је ли се говор мржње догодио и да ли је законито забрањен. Све измјене и допуне које се односе на говор мржње не смију се користити за одвраћање грађана од укључивања у легитимну демократску расправу о питањима од јавног интереса. Како би се избјегла ограничења говора у незаконите сврхе, попут сузбијања неслагања и критика, препоручује се високи праг за ограничења слободног изражавања. Слобода изражавања, осим уобичајеног схваћања, као права на држање и изражавање различитих политичких ставова, може се односити и на говор који се „може сматрати дубоко увредљивим“, те на информације или идеје које могу „увриједити, шокирати или узнемирити.“

Члан 1.2а. За поштовање европских демократских стандарда за изборе морају бити испуњене процедуралне гаранције, а једна од њих се односи на независни и непристрасни орган за организовање избора, како се то наводи у Кодексу доброг владања у изборним питањима Венецијанске комисије под тачком 85. на страни 27 (ЦДЛ-АД (2002) 023рев) „Изборни закон треба да садржи одредбу којом се захтјева од органа власти (на свим нивоима) да испуне захтјеве и потребе изборних комисија. Може се наложити различитим министарствима и другим органима јавне управе, градоначелницима и запосленим у градским скупштинама да пруже подршку органима који проводе изборе, тако што ће извршавати административне и логистичке задатке везане за припрему и провођење избора.“

Одредбом члана 1.2а у ставу (1) Изборног закона БиХ прописано је да се у буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине осигуравају средства за осигурање вршења овлашћења Централне изборне комисије БиХ, а у ставу (б) истог члана да се средства морају осигурати у року од 15 дана од дана доношења одлуке Централне изборне комисије БиХ о расписивању избора.

Неосигурањем новчаних средстава потребних за провођење избора као што је био случај приликом организације и провођења Локалних избора 2020. године у складу са императивном законом одредбом, Централна изборна комисија БиХ иако независан орган се фактички онемогућава у вршењу њених овлашћења, укључујући и да, у складу са одредбом члана И/2 Устава Босне и Херцеговине, осигура слободне и демократске изборе за чије провођење је одговорна и надлежна у складу са одредбом члана 5. Анекса 3. Споразума о изборима Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини.

Имајући у виду да за организовање и провођење избора мора бити задужен независан орган, коме ће средства за провођење избора бити осигурана у законским роковима, Централна изборна комисија БиХ предлаже допуне Изборног закона БиХ у складу са којима би средства за провођење избора била осигурана у законом предвиђеним роковима.

Члан 1.2б. Иза члана 1.2а додаје се нови члан 1.2б којим се прописује процедура осигурања новчаних средстава потребних за несметано функционисање Централне изборне комисије БиХ. Према овом рјешењу приједлог буџета Централна изборна комисија БиХ доставља Комисији за финансије и буџет Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ на одобравање, а по добијеном одобрењу приједлог буџета се доставља Министарству финансија и трезора БиХ ради уврштавања у буџет институција БиХ у складу са роковима прописаним Законом о финансирању институција БиХ.

Према мишљењу ОСЦЕ/ОДИХР-а увођење овог члана од значајне је важности за осигуравање институционалне и оперативне независности Централне изборне комисије БиХ, укључујући осигурање довољних средстава за изборне операције те за институционални развој и редовне текуће трошкове Централне изборне комисије БиХ.

Додавањем новог члана 1.2.б у Изборни закон БиХ досадашњи члан 1.2б постаје **члан 1.2.ц.** У овоме члану ријечи “*који је непосредно изабран,*” и “*нових*” се бришу с обзиром да су сувишне и непотребно оптерећују текст одредбе.

Члан 1.3. Кодексом добре праксе у изборним питањима, усвојеним на 51. пленарној сједници Венецијанске комисије одржаној 05. и 06. јула 2002. године као начела европског изборног наслеђа утврђено је *опште, једнако, слободно, тајно и непосредно* право гласа. Такође, овим кодексом утврђено је да се избори морају одржавати *редовно*. Сва ова начела заједно чине европско културно наслеђе. Начело редовног одржавања избора подразумјева учесталост одржавања избора те да мандат законодавне скупштине не смије бити дужи од пет година. С тим у вези приједлог је да се у ову одредбу угради и начело редовног одржавања избора.

Члан 1.6. Чланом IX. став 1. Устава БиХ прописано је да *„Ниједно лице које се налази на издржавању казне, изречене пресудом Међународног трибунала за бившу Југославију, и ниједна особа која је под оптужницом Трибунала а која се није повиновала наредби да се појави пред Трибуналом, не може бити кандидат или имати било коју именовану, изборну или другу јавну функцију на територији Босне и Херцеговине.“* С обзиром да је ова одредба проширена Изборним законом БиХ предлаже се да се ријечи “не може бити уписано у Централни бирачки списак” бришу како би ова одредба у потпуности била усклађена са Уставом БиХ.

Члан 1.8. Овим чланом регулишу се услови по којима морају поступити лица која врше наведене јавне функције уколико се кандидују на изборима. Приједлогом измјена у ставу (1) овог члана јасније се регулише поступање Централне изборне комисије БиХ у случају кад наведене особе не поступе у складу са прописаним обавезама, те се прописује обавеза доставе евиденција лица које врше функције наведене у ставу (1) у циљу потпуног утврђивања чињеничног стања приликом овјере кандидатских листи.

У истом члану у ставу (4) предлаже се да се бришу ријечи “изабрани на редовним изборима” а на крају реченице да се додају ријечи “а најдуже до 90 дана” због чињенице да се извршни органи власти не бирају на редовним изборима како је то погрешно наведено у важећем законском рјешењу. Такође, прописује се јасан рок у коме једна особа може истовремено вршити једну законодавну и једну извршну функцију како би се омогућило несметано функционисање институција до конституисања нових извршних органа власти, али највише до 90 дана. Подјела власти једно је од начела организације државне власти. Постојећим законским рјешењем имамо практичну ситуацију да иста особа 30 мјесеци након одржавања избора истовремено врши и законодавну и извршну функцију што није у складу са начелом подјеле власти те онемогућује потпуну имплементацију избора и изборних резултата. Такође, додаје се нови став (5) који омогућава Централној изборној комисији БиХ одузимање мандата особи која у року од 90 дана не поступи у складу са предложеним ставом (4) овог члана.

Овим измјенама и допунама досадашњи став (5) постао би став (6), а став (6) би се брисао.

Члан 1.10. Предлаже се брисање ријечи „(проглашен ментално неспособним)“ у ставу (1) тачка 5. јер су сувишне. Предлаже се додавање нове тачке 9. којом би мандат престајао и на основу правоснажне одлуке Централне изборне комисије БиХ којом би се утврдило да изабрани функционер није поступио у складу са приједлогом одредбе члана 1.8 Изборног закона БиХ.

Овим приједлогом мијења се и став (3) којим се прописује да се Централна изборна комисија БиХ на прописаном обрасцу обавјештава о свим разлозима за престанак мандата из става (1) овог члана, а не само у случају оставке како је до сада било наведено.

Члан 1.11. Одредбе досадашњег члана 1.11 бришу се у цијелости с обзиром да је ова одредба превазиђена. Наиме, ова одредба налази се у изворном тексту Изборног закона БиХ од 2001. године када је за провођење избора у БиХ била задужена Мисија ОСЦЕ у Босни и Херцеговини и када је због сигурносне ситуације у држави оваква одредба била неопходна. С обзиром да се ово поглавље односи на „Основне одредбе“ приједлог је да се на мјесто досадашњег члана 1.11 пребаце одредбе члана 2.1 став (3) обзиром да се ради о општем начелу које треба бити смјештено у поглављу I којем према своме садржају и припада.

Члан 1.13. С обзиром да досадашњим законским рјешењем ове одредбе нису обухваћени сви политички субјекти који могу учествовати на изборима као што су представник листе независних кандидата, регистровано удружење, или други регистровани организовани облика дјеловања националних мањина и групе од најмање 40 грађана који имају бирачко право, предлаже се измјена и допуна предметне одредбе.

Члан 1.14. У ставу (1) потребно је брисати ријеч „не“ која је сувишна јер овом одредбом прописује се опште правило да се избори одржавају прве недјеље у октобру осим ако се ова недјеља подудара са вјерским празником једног од конститутивних народа у БиХ, а не „не подудара“ како је то сада регулисано овом одредбом.

Члан 1.14.а. Разлози за увођење одредбе су садржани у чињеници да одредбе важећег Изборног закона Босне и Херцеговине не прописују могућност одгађања расписивања и

одржавања редовних избора у ванредним околностима, за разлику од законских рјешења других земаља од којих су неке у складу са датим законским могућностима, већ доносиле одлуке о одгађању расписивања, односно одлагању одржавања избора.

Овим приједлогом у ставу (1) децидно се утврђује изузетак по основу којег Централна изборна комисија БиХ, може донијети одлуку о одгађању расписивања и одржавања избора, а то су ванредне околности. Затим прецизно се прописује када Централна изборна комисија БиХ, може донијети одлуку о одгађању расписивања и одржавања избора, а то је најмање 150 дана прије дана када би избори требали бити одржани. То значи да Централна изборна комисија БиХ, одлуку о одгађању расписивања и одржавања избора, доноси исти дан када би, да су околности редовне донијела Одлуку о расписивању и одржавању избора. Осим тога, предвиђена је обавеза да се о одлуци о одгађању расписивања и одржавања избора обавијесте сви надлежни органи на свим нивоима власти, као и јавност.

Ставом (3) прописује се да Централна изборна комисија БиХ доноси посебну Одлуку о одгађању дана одржавања избора у случају када изванредне околности настану након што Централна изборна комисија БиХ донесе Одлуку о расписивању и одржавању избора.

У ставу (4) истог члана се прописује обавеза Централне изборне комисије БиХ да донесе Одлуку о расписивању и одржавању избора кад утврди да су испуњени услови за одржавање избора у складу са овим законом, а најкасније у року до 90 дана од престанка ванредних околности. Овако предложено рјешење је у складу са Поглављем 14 Изборног закона БиХ, односно чланом 14.2 став (3) Изборног закона БиХ којим је прописано да одгођене изборе расписује Централна изборна комисија БиХ. У том смислу, оцјена постојања законских услова за одржавање одгођених избора у складу са Изборним законом БиХ, је у надлежности Централне изборне комисије БиХ, и иста би ову одлуку била овлашћена донијети и за вријеме трајања ванредних околности, уколико утврди да те околности више не онемогућавају организацију одржавања избора.

С друге стране, период у којем је Централна изборна комисија БиХ дужна донијети одлуку о расписивању и одржавању избора (до 90 дана од престанка ванредног стања) представља крајње временско ограничење у којем је Централна изборна комисија БиХ дужна донијети одлуку о расписивању и одржавању избора. У том смислу рок до 90 дана је оквиран, те Централна изборна комисија БиХ може, уколико би објективне околности дозволиле такву одлуку донијети већ први дан након службеног престанка ванредних околности, ако су испуњени сви други услови за расписивање и одржавање избора утврђених Изборним законом БиХ.

Ставом (4) се прописује да ће се након што се стекну услови за доношење одлуке о расписивању и одржавању избора сходно примјењивати одредбе члана 1.14. став (2) и (3) Изборног закона БиХ.

У односу на нацрт Иницијативе уважена је препорука ОСЦЕ/ОДИХР-а те је предвиђена могућност доношења одлуке о одгађању одржавања избора уколико ванредне околности настану након доношења одлуке о расписивању и одржавању избора.

Члан 2.1. Став (3) овог члана пребачен је у члан 1.11 обзиром да се ради о општем начелу које треба бити смјештено у поглављу 1 којем према своме садржају и припада.

Члан 2.2. У овоме члану брише се став (4) обзиром да је ова одредба идентична са одредбом члана 2.14 став (1) те се непотребно понављају. Уважавањем овог приједлога став (5) и (6) постали би став (4) и (5). Чланови органа за провођење избора обавезни су стално се

едуковати за вријеме трајања мандата према плану и програму који доноси Централна изборна комисија БиХ, с тим у вези предлаже се нови став (6) који би омогућило успостављање Центра за едукацију који би био надлежан за све врсте едукација изборне администрације, али и свих других изборних актера, те с тим у вези нови став (7) којим је прописан начин руковођења Центра за едукацију.

ОСЦЕ/ОДИХР сматра да ако се ова одредба усвоји и редовно се организују обуке за чланове изборне комисије, то ће допринијети повећању разумијевања и обављања дужности од стране чланова, као и укупној учинковитости provedбе избора.

Члан 2.3. Предлаже се измјена тачке 4. у ставу (1) овог члана којим се прецизније прописује ко не може бити члан изборне комисије и бирачког одбора на начин да се забрана ове кандидатуре односи на посљедњи циклус за опште изборе и посљедњи циклус за локалне изборе.

Члан 2.9. Овим чланом прописане су надлежности Централне изборне комисије БиХ. С обзиром да Централна изборна комисија БиХ често у свом раду добија захтјеве за тумачење појединих одредби Изборног закона БиХ предлаже се додавање нове тачке 2.б којом би било омогућено Централној изборној комисији БиХ давање стручних мишљења о провођењу Изборног закона БиХ.

У истом члану предлаже се измјена тачке 3) ради усклађивања ове тачке са приједлогом новог члана 1.2б.

Предлаже се и додавање нове тачке 18). Наиме, Централна изборна комисија БиХ за сваке изборе издаје приручнике и стручне публикације за потребе изборних актера. Ове публикације и приручници се раде искључиво уз подршку међународних донатора. Обзиром да је припрема и издавање ових приручника неопходна у циљу провођења избора, овим рјешењем омогућавају се Централној изборној комисији БиХ предуслови како припрема и издавање ових приручника и публикација не би зависила о вољи међународних донатора, него би у институцији био успостављен механизам који би омогућио правремену припрему и издавање.

Овим приједлогом досадашња тачка 17) би постала тачка 18).

Члан 2.12. С обзиром да су Општинске изборне комисије Цазин, Бихаћ, Приједор, Градишка, Дервента, Градачац, Бијељина, Добој, Грачаница, Сребреник, Тузла, Живинице, Зворник, Зеница, Ливно, Високо, Широки Бријег, Горажде, Љубушки, Чапљина и Требиње добиле статус Градских изборних комисија да од раније функционишу Градска изборна комисија Бања Лука и Изборна комисија Брчко дистрикта БиХ потребно је у цијелом закону ријечи „Општинска изборна комисија“ замијенити ријечима „Изборна комисија основне изборне јединице“ како би се поједине одредбе закона односиле на све изборне комисије основних изборних јединица.

У истом члану проширује се одредба става (4) тако што се омогућава и особама које врше функцију правобраниоца да буду и чланови изборне комисије основне изборне јединице.

Члан 2.13. Додавањем нове тачке 4. и допуном тачке 7. која овим приједлогом постаје тачка 8. проширују се надлежности изборне комисије основне изборне јединице с обзиром да нису потпуно регулисана питања именовања и обуке контролора изборних резултата у

центрима за бројање, те одговорности за правилно утврђивање изборних резултата са бирачких мјеста и уноса изборних резултата у апликацију Јединственог изборног информационог система ЈИС, а што је у и у нарави одговорност изборне комисије основне изборне јединице.

Овим приједлозима досадашње тачке 4, 5, 6, 7, 8. и 9. овом допуном постају тачке 5, 6, 7, 8, 9. и 10.

Члан 2.14. Овим приједлогом став (1) постаје императивна норма којом се налаже да се приликом именовања изборних комисија морају поштовати одредбе о равноправности полова у складу са одредбама Закона о равноправности полова у Босни и Херцеговини.

Члан 2.15. Овим приједлогом прецизира се одредба о случајевима у којима Централна изборна комисија БиХ именује члана изборне комисије, уколико то именовање није извршио надлежни орган у законском року.

Члан 2.16. У ставу (1) брише се ријеч „претходно“ јер је сувишна и непотребно оптерећује одредбу обзиром да члана изборне комисије основне изборне јединице ни у којем случају није могуће смијенити без сагласности Централне изборне комисије БиХ у складу са одредбама Закона о управном поступку БиХ.

Члан 2.19. У циљу јачања ефикасности, транспарентности и интегритета изборног процеса, а нарочито узимајући у обзир чињеницу да највећи проблеми у провођењу избора долазе од стране бирачких одбора, потребно је извршити реформу начина избора чланова бирачких одбора. Ово питање било је предметом и препоруке број 6. из завршног извјештаја ОСЦЕ/ОДИХР-а о провођењу Локалних избора 2020. године.

Централна изборна БиХ предлаже два рјешења. Првим предложеним рјешењем чланови бирачких одбора именују се од стране изборне комисије основне изборне јединице са листе кандидата за именовање у бирачке одборе, а на којој се налазе особе које посједују изборно искуство и који би биле сертифициране од стране изборних комисија основних изборних јединица. Ова листа се сачињава између два изборна периода путем јавног позива и редовно се ажурира. Такође, сачињава се и резервна листа од особа које се одазову путем јавног позива и не нађу се на листи кандидата за бирачке одборе. Ова листа се активира у случају одустанка и спријечености за рад у бирачким одборима. Све особе са листе кандидата и резервних листа дужни су похађати посебне обуке те би им након тестирања били уручени сертификати који би били услов за именовање у бирачким одборима.

Другим рјешењем предсједници и замјеници предсједника бирачких одбора бирају се на исти начин као у приједлогу 1. а док се чланови бирају жријебањем по приједлогу политичких странака. У жријаб за расподјелу мјеста у бирачким одборима улазе политички субјекти који су освојили мандате у претходном изборном циклусу у Парламентарној скупштини БиХ, Парламенту Федерације БиХ, Народној скупштини Републике Српске и нивоа кантона у Федерацији БиХ. Бирачки одбор попуњава се за циклус Локалних избора члановима бирачког одбора и њиховим замјеницима на приједлог политичких субјеката који су освојили мандате у претходном изборном циклусу у изборима за начелника, односно градоначелника, општинско вијеће или

скупштину општине, или Скупштину Брчко дистрикта БиХ. Уколико је број додијељених мјеста мањи од броја потребних чланова изборне комисије именују преостали број чланова бирачких одбора. Такође, прописује се и забрана злоупотребе законског права на учешће у раду бирачког одбора испред једног политичког субјекта и то фиктивним представљањем у име политичког субјекта којем је мјесто у бирачком одбору припало са циљем погодовања другом политичком субјекту којем то мјесто у бирачком одбору није припало, противно одредбама овог Закона. Ова забрана односи се и на чланове бирачког одбора.

Према мишљењу ОСЦЕ/ОДИХР-а оба приједлога имају за циљ адресирати препоруку ОДИХР -а из 2018. године о осигуравању непристрасности изборне администрације ограничавањем могућности именовања чланова само на политичке странке заступљене у државном и ентитетским парламентима, или покренути јавне позиве за њихово именовање. Међутим, нити један од приједлога не нуди већу гаранцију транспарентности за састављање листа кандидата за чланство у бирачким одборима у складу с међународним стандардима. Истовремено, обавезу развоја одговарајућих механизма за осигурање такве транспарентности, као и дефинисање критерија за избор кандидата могла би имати Централна изборна комисија БиХ. У циљу реализације ове констатације ОСЦЕ/ОДИХР-а Централна изборна комисија БиХ БиХ би развила програм за избор кандидата за чланове бирачких одбора, те организовала одговарајуће обуке за кандидате.

Члан 3.1. Изборним законом БиХ је прописано да су бирачки спискови јавни. У циљу осигурања интегритета бирачког списка и транспарентности процеса Централна изборна комисија БиХ бирачке спискове доставља изборним комисијама основних изборних јединица који их на погодан начин стављају на увид јавности (најчешће путем огласних плоча градских/општинских органа власти, мјесних заједница итд.). Проблем у пракси је чињеница да се, у правилу, не објављују изводи из Централног бирачког списка за бираче који гласају изван Босне и Херцеговине. Регистрацију ових бирача задња два циклуса обиљежио је велики број злоупотреба. У циљу јачања тачности и интегритета Централног бирачког списка потребно је проширити одредбу става (2) овог члана како би се осигурало да сви изводи из Централног бирачког списка на адекватне начине буду доступни јавности. Изводи из Централног бирачког списка са овим рјешењем би се објављивали уз примјену одредби Закона о заштити личних података. Свако лице које се налази у Централном бирачком списку би провјере вршило путем интернет странице Централне изборне комисије БиХ уношењем свог ЈМБ у апликацију или на други погодан начин а док би јавност изводе из Централног бирачког списка периодично добијала на увид, такође путем интернет странице Централне изборне комисије БиХ те на друге начине које својим подзаконским актом утврди Централна изборна комисија БиХ. Новина у односу на досадашње изводе је и увођење фотографије лица како би се тачан идентитет особа могао утврђивати без икаквих сумњи.

Према мишљењу ОСЦЕ/ОДИХР-а овим измјенама и допунама могла би се ријешити забринутост забиљежена на претходним изборима, а која се односи на потенцијално лажно представљање бирача с пребивалиштем у иностранству и умрлих бирача.

Члан 3.2. У циљу ажурирања бирачког списка подаци из Централног бирачког списка би се у неизборној години објављивали два пута годишње. На овај начин осигурава се провјера тачности података које садржи Централни бирачки списак и омогућава се вршење корекција и исправки свих неправилности које садржи Централни бирачки списак.

Овим се прописује и обавеза надлежних органа да податке за расељене особе у изборној години доставе најкасније до 31.03. у изборној години.

У циљу прецизирања става (2) овог члана наглашава се да се у Централни бирачки списак уписују се лица „*по службеној дужности*“ уз услове прописане законом те да се у овај попис уписују особе које имају пребивалиште у Босни и Херцеговини.

У овом члану додаје се и нови став (4) који омогућава упис у Централни бирачки списак и на лични захтјев по процедури коју ће прописати Централна изборна комисија БиХ.

Досадашњим ставом (4) који би овим измјенама и допунама постао став (5) додаје се ријеч „*потпуна*“ којом се прецизира одредба која се односи на враћање на Централни бирачки списак лица којима је враћена потпуна пословна способност.

Тренутним рјешењем у Изборном закону БиХ предвиђено је да се Централни бирачки списак редовно ажурира, међутим нису прописани јасни увјети и правила за то. ОСЦЕ/ОДИХР сматра да се приједлогом Иницијативе рјешава и овај недостатак. Такође, приједлог измјене система подношења захтјева за електронску регистрацију бирача који бораве у иностранству, према њиховом мишљењу, олакшава остваривање бирачких права ове категорије бирача, у складу са међународним стандардима.

Члан 3.3. Одредба члана 3.3. се проширује на начин да се Централни бирачки списак сачињава и између осталог „*евиденције изданих пасоша држављана Босне и Херцеговине које издају дипломатско – конзуларна представништва Босне и Херцеговине*“.

Члан 3.4. С обзиром да се евиденција Централног бирачког списка обрађује и води употребом компјутерске обраде података између више надлежних институција и Централне изборне комисије БиХ потребно је ријеч „*надлежног*“ замијенити са ријечи „*надлежних*“.

Члан 3.5. и Члан 3.6. Овим члановима се прецизира начин вођења Централног бирачког списка те обавезе Централне изборне комисије БиХ, Агенције за идентификационе исправе, евиденцију и размјену података Босне и Херцеговине, Министарстава унутрашњих послова, матичних уреда, изборних комисија основних изборних јединица као и других надлежних институција у циљу осигурања тачности и интегритета Централног бирачког списка, као и начин израде и објаве извода из Централног бирачког списка.

Члан 3.7. – Став (1) овог члана мијења се на начин да се прецизније уређује обавеза Централне изборне комисије БиХ да изради извод из Централног бирачког списка за сваку основну изборну јединицу, увођењу фотографија лица које се налазе на Централном бирачком списку као и обавеза правремене доставе извода.

Став (2) допуњава се на начин да се прецизира да се извод води према задњем мјесту пребивалишта за расељене особе и особе које гласају изван Босне и Херцеговине и напоменом о тачној адреси боравка.

Члан 3.9. Ријеч „имала“ у ставу (3) замјењује ријеч „имао“ у циљу граматичке исправке реченице.

Члан 3.10. – Измјенама и допунама се прецизира да евиденције Централног бирачког списка треба да садрже и фотографију и потпис с којим располаже Агенција за идентификационе исправе, евиденцију и размјену података Босне и Херцеговине, отклањају неке језичке непрецизности и наглашава да форму и садржај извода из Централног бирачког списка утврђује Централна изборна комисија БиХ водећи рачуна о Закону о заштити тајних података.

Члан 3.11. Члан је измјењен да би се прецизирало да је Централна изборна комисија БиХ дужна изводе учинити доступним јавности сходно члану 3. став (5) овог закона у којем је прецизно речено шта све извод мора да садржи.

Члан 3.12. Обзиром да члан 3.12 садржи дефиницију пребивалишта као и боравишта за расељена лица приједлог је да се овај члан у одговарајућој форми пребаци у члан 1.1а који садржи дефиниције.

Члан 3.12.а. Промјена пребивалишта бирача и начин гласања веже се овом измјеном за дан расписивања избора с нагласком да ће се бирач налазити на редовном бирачком мјесту у општини у којој је имао пребивалиште, не до дана промјене пребивалишта, већ до дана расписивања избора. Ова измјена је предложена са циљем изједначавања активног и пасивног бирачког права у изборном периоду. На овај начин се онемогућава да се особа кандидује у једној изборној јединици, а да бирачко право оствари у другој изборној јединици.

Члан 3.13. У ставу (3) овог члана се усклађују наведене тачке са извршеном пренумерацијом у члану 3.10.

Члан 3.14. Измјеном члана се језички дорађује норма и додаје категорија лица која су на дан избора одсутна из свог мјеста пребивалишта, под условом да је то благовремено пријављено надлежној изборној комисији основне изборне јединици. На овај начин се имплементирају одредбе о систему раног гласања.

Члан 3.15. Измјеном члана се на прегледнији начин формулише норма и наглашава да држављани БиХ који привремено живе у иностранству, који имају статус избјеглог лица из БиХ и избјегла лица из БиХ који се не налазе у Централном бирачком списку за гласање ван БиХ, морају да поднесу електронску пријаву да би се нашли у изводу из Централног бирачког списка, а након тога и принтану верзију електронске пријаве са потписом који мора бити идентичан потпису са идентификационог документа, те друге доказе које мора приложити. На овај начин се унапрјеђује систем пријаве бирача за гласање изван Босне и Херцеговине, цијели механизам је ефикаснији и економичнији с обзиром да се остварују значајне уштеде материјалних и људских ресурса на начин да се досадашњи ПРП-2 обрасци не шаљу особама које су раније биле регистроване за гласање путем поште те нема потребе агажовања већег броја људи који би физички уносили податке са образаца у апликацију. С обзиром на велики број злоупотреба који је обиљежио претходни изборни циклус овим

начином, уз одређене корекције у прописима, знатно се унапређује цијели систем пријаве и спрјечавају злоупотребе пријава.

Члан 3.16. Због пренумерација извршених у члану 3.15. нужно је корекцију извршити и у овом члану и ускладити са чланом 3.15., а први став у првој реченици се допуњава на начин да се нагласи да је лице из члана 3.15. став (1) и (2), дужно да достави све измјене које се односе на податке које је претходно доставила Централна изборна комисија БиХ, да их достави путем поште или дипломатско-конзуларног представништва у иностранству.

Члан 3.17. Овим рјешењем се омогућава држављанину БиХ који има бирачко право, а није уписан у бирачки списак, да оствари бирачко право гласањем непотврђеним гласачким листићем. Ово право омогућава се лицима, које након закључења Централног бирачког списка 45 дана прије одржавања избора, напуне 18 година, и лицима које се налазе на Изводу из Централног бирачког списка за гласање изван Босне и Херцеговине, а на дан избора се затекну на територији Босне и Херцеговине.

Члан 3.18. Овим приједлогом даје се овлашћење Централној изборној комисији БиХ да подзаконским актима регулише сва питања неопходна за провођење овог поглавља.

Члан 4.1. Проширује се одредба на начин да се особе из члана 1.8 обавезују приликом пријаве за овјеру кандидатуре доставити доказ и о рјешавању статуса у складу са одредбом 1.8 Изборног закона БиХ.

Члан 4.4. Овим приједлогом у ставу (2) омогућава се електронска пријава за овјеру учешћа на изборима. Досадашњом праксом пријава се подноси на унапријед штампаним обрасцима које је неопходно преузети у Централној изборној комисији БиХ. Након предаје пријаве за овјеру подаци се ручно уносе у Јединствени изборни информациони систем. Због великог броја кандидата (преко 30.000) те великог броја потписа подршке које је потребно провјерити Централна изборна комисија БиХ троши значајне финансијске и материјалне ресурсе. Увођењем електронске пријаве сам процес значајно је ефикаснији и економичнији, омогућава се 100% провјера потписа подршке, а не на темељу узорка од 10% као до сада, те одговорност за тачност података који се уносе у систем је на подносиоцу пријаве.

У истом члану у ставу (4) и (5) предлаже се повећање броја потписа подршке за учешће на изборима. На овај начин поштравају се услови за учешће на изборима, обзиром да је пракса показала да се већи број политичких субјеката фиктивно пријављују за учешће на изборима како би узели учешће у расподјели чланства у бирачким одборима. Циљ поштравања критерија за учешће на изборима је елиминисање трговине у чланству у бирачким одборима. ОСЦЕ/ОДИХР сматра да број потписа који ће се прикупити у прилог кандидатури не смије прелазити 1 посто броја регистрованих бирача у одговарајућој изборној јединици. Треба узети у обзир да повећање не прелази ову границу.

Члан 4.6. Став (3) мијења се у циљу прецизирања ове одредбе с обзиром да ријеч „недостатак“ обухвата све евентуалне случајеве због којих пријава политичког субјекта мора бити враћена на исправак. Такође, досадашње рјешење је контрадикторно с обзиром да је у другој реченици наведено да Централна изборна комисија БиХ у овим случајевима неће овјерити пријаву политичке странке на изборима, а док у трећој реченици овог става

је наведено да Централна изборна комисија БиХ одлучује да ли ће потврдити или одбити пријаву за учешће на изборима због чега је ова реченица пребачена у нови став (4).

Члан 4.11. У овоме члану ријеч „и потврђују“ се брише с обзиром да Централна изборна комисија БиХ не проводи поступак „потврђивања“ потписа нити је то практично могуће. За политичке субјекти који испуњавају услов потребног броја валидних потписа подршке те уколико испуњавају остале услове доноси се одлука о овјери политичког субјекта за учешће на локалним изборима односно одлуку о одбијању захтјева за овјеру политичког субјекта уколико није испуњен неки од услова па тако и услова везаних за потребне потписе подршке.

Члан 4.12. Исто образложење као и за став 4.6.

Члан 4.16. У циљу прецизирања тачке 3. у ставу (1) на крају реченице додају се ријечи ”односно у вишечланој изборној јединици.”.

Такође, додаје се нови став (3) којим је наведено да се уплаћени новчани износ таксе за овјеру враћа и у случајевима ако се пријава за овјеру политичког субјекта одбаци.

Члан 4.18. Овим рјешењем онемогућавају се било какве промјене на кандидатским листама након овјере од стране Централне изборне комисије БиХ, изузев када се ради о очитим техничким грешкама.

Члан 4.20. С обзиром да је међународни стандард да се бирачка права могу одузимати само у најтежим облицима губитка пословне способности, овим приједлогом прецизира се статус кандидата у случају губитка потпуне пословне способности.

Члан 4.21. У ставу (2) додаје се нова императивна норма којом се јасно прописује да све активности везане за овјеру кандидатских листи морају бити завршене најкасније 65 дана прије дана избора, како не би довели у питање провођење даљих активности у складу са временским планом изборних активности.

Члан 4.24. У ставу (4) додају се ријечи „Ове листе“ у циљу прецизирања норме која се односи на обавезу објаве компензационих листи у Службеним гласницима.

Члан 4.25. Овом допуном даје се овлашћење Централној изборној комисији БиХ за прописивање форме и садржаја обрасца прописаног овим приједлогом допуне члана 4.25.

Члан 5.1. Новим ставом (2) уводи се институт раног гласања којим се омогућава гласање и особама које ће оправдано бити одсутне на дан избора (службени пут, медицински разлози...). Овакву праксу примјењују и неке друге европске државе (Данска, Исланд, Словенија...) а овим рјешењем омогућава се и особама које ће оправдано бити одсутне да остваре своје бирачко право. Начин, рокове и процедуре за ову врсту гласања утврдила би Централна изборна комисија БиХ подзаконским актом.

Допуном у ставу (2) налаже се изборним комисијама основних изборних јединица да приликом одређивања локација бирачких мјеста обавезно морају водити рачуна да те локације буду приступачне и особама са посебним потребама.

Овим допунама досадашњи ставови (2), (3), (4) и (5) постали би ставови (3), (4), (5) и (6).

ОСЦЕ/ОДИХР у својим неформалним коментарима сматра да би питања која се односе на битне детаље пријевременог гласања, као што је период пријевременог гласања, главни критерији за бираче који имају право гласања на овај начин и гаранције за спрјечавање злоупотреба и осигуравање тајности гласања, требају бити уврштени у закон док Централна изборна комисија БиХ предлаже да се ова питања уреде подзаконским актом.

Члан 5.3. Приједлогом измјена и допуна у овоме члану прецизира се начин доставе изборног материјала на начин да се изборни материјал мора обавезно доставити бирачком одбору на бирачком мјесту а не као досадашњом праксом да се изборни материјал од стране предсједника бирачких одбора преузима у сједишту изборних комисија основних изборних јединица, те у честим случајевима носи кући гдје нема апсолутне никакве контроле над тим материјалом. Овим рјешењем изборни материјал се доставља на бирачка мјеста гдје се осигурава у закључаним просторијама до изборног дана и доласка бирачких одбора и посматрача. Асистенцију код ових активности треба да пружа полиција. Ово ново рјешење доприноси јачању повјерења у изборни процес.

Члан 5.4. Овим приједлогом проширује се одредба која се односи на обавезу Централне изборне комисије БиХ да донесе прописе којима се утврђује начин задуживања гласачких листића издатих поједином бирачком мјесту на начин да овим прописима се регулише и изглед, садржај, својства, карактеристике папира, штампа и контрола задужених гласачких листића.

Члан 5.5. Измјенама и допунама овог члана прописује се обавеза присуства предсједника и чланова бирачких одбора током цијелог процеса гласања и бројања гласачких листића те обавеза присуства њихових замјеника у случају њихове одсутности. Такође, новим ставом (3) прописује се обавеза присуства замјеника предсједника и замјеника чланова бирачких одбора у току процеса бројања гласачких листића на свим бирачким мјестима на којима је гласало преко 350 гласача. Ова одредба се допуњује из разлога потребе убрзања процеса пребројавања гласова као и доставе и уноса изборних резултата.

Члан 5.6. Овим приједлогом одредба „*може тражити*“ замјењује се императивном нормом да предсједник бирачког одбора мора тражити асистенцију полиције у свим случајевима у којима долази до нарушавања јавног реда и мира на бирачким мјестима.

Члан 5.7. Због честих случајева површног, нечитког и неуредног вођења записника наглашава се потреба да бирачки одбори Записнике о раду бирачког одбора морају водити континуирано, детаљно-и читко.

Члан 5.8. У циљу транспарентности процеса потребно је да спискови чланова бирачких одбора са називима политичких субјеката који су их номинирали буду истакнути на видљивим мјестима на локацијама бирачких мјеста. Ову одредбу потребно је додатно размотрити и ускладити са усвојеним приједлогом члана 2.19.

Члан 5.9. У ставу (3) и (4) овога члана неисправно је наведен временски период „до три сата или краће“. Обзиром да временски период „до три сата“ обухваћа и краће периоде потребно је извршити језичку корекцију у наведеним ставовима.

Члан 5.10. Овим чланом наведено је да Централна изборна комисија БиХ и надлежни органи за провођење избора осигуравају да гласање буде тајно и да се обавља лично, гласачким листићем. Оваквим приједлогом потребно је нагласити и да је Централна изборна комисија БиХ надлежни орган за провођење избора те да су за ове активности осим ове институције надлежни и други хијерархијски „нижи“ органи за провођење избора и то изборне комисије основних изборних јединица и бирачки одбори. Такође, предлаже се додавање реченице „или електронски“ чиме се испуњавају законски услови за увођење електронског гласања када за то буду испуњени и други услови.

Члан 5.13. У ставу (2) овим измјенама наглашава се обавеза члана бирачког одбора да осигура да потпис гласача у изводу из бирачког списка на бирачком мјесту одговара потпису на идентификационом документу којим је утврђен идентитет гласача.

Члан 5.14. Овај члан се усклађује са приједлогом у измјенама и допунама члана 5.4. те се на овај начин поближе одређују потребни услови за гласачке листиће. Измјенама у ставу (2) тачка 3. омогућава се да гласач да највише три преференцијална гласа а допунама у ставу (3) овлашћује се Централна изборна комисија БиХ да донесе подзаконски акт којим ће бити регулисан начин гласања бирача.

Члан 5.15. Предлаже се брисање ријечи „коришћења и“ с обзиром да је сувишна и да упутство на гласачком листићу садржи само начин испуњавања гласачког листића и поступање са листићем након испуњавања.

У истом члану у ставу (2) даје се овлашћење Централној изборној комисији БиХ за доношење подзаконског акта којим ће поближе бити регулисан начин и процедура жријебања положаја политичких субјеката на гласачким листићима.

Члан 5.17. Један од разлога већег броја неважећих листића у преходним изборним циклусима је и чињеница да су у ову статистику улазили и непопуњени гласачки листићи. Непопуњен гласачки листић може представљати и израз воље бирача да не жели да гласа ни за једног од предложених кандидата. С тим у вези Централна изборна комисија БиХ предлаже раздвајање неважећих од непопуњених листића као и увођење одвојених статистика за неважеће односно непопуњене листиће. Слична рјешења забиљежена су и у праксама других земаља.

Члан 5.19. Овим приједлогом овлашћује се Централна изборна комисија БиХ да подзаконским актом регулише начин примјене овог члана.

Члан 5.21. Ова допуна се предлаже у циљу усклађивања са приједлогом промјена у члану 5.1 и увођења система раног гласања у изборни систем Босне и Херцеговине.

Члан 5.23. Досадашњим рјешењем у ставу (1) овог члана наведено је да бирачки одбор, између осталог, почиње утврђивати резултате гласања након завршетка процеса гласања. С

обзиром да резултате гласања „утврђује“ искључиво Централна изборна комисија БиХ својом одлуком, потребно је извршити предметну измјену у складу са приједлогом.

Члан 5.25. Ова измјена се предлаже у циљу усклађивања са приједлогом измјена члана 5.17. Изборног закона БиХ.

Члан 5.26. Као и у приједлогу за измјене члана 5.23. Изборног закона БиХ потребно је извршити измјене с обзиром да резултате избора утврђује Централна изборна комисија БиХ посебном одлуком.

Члан 5.27. Овом допуном у ставу (1) прописује се обавеза контролора изборних резултата да уносе изборне резултате са образаца изборних резултата са бирачких мјеста, као и са образаца са правилног обједињавања утврђених изборних резултата, што до сада није било довољно прецизно регулисано.

Члан 5.30. Рачунањем рокова на сате умјесто на дане као што је до сада био случај скраћује се вријеме у којем изборни актери имају могућност подношења захтјева за поновно бројање гласачких листића с обзиром да према досадашњем рјешењу рок почиње тећи наредног дана од дана доношења одлуке Централне изборне комисије БиХ о утврђивању изборних резултата. Овим измјенама рок би почео тећи одмах по достави одлуке Централне изборне комисије БиХ и истекао би у року од 72 сата, чиме би се цијела активност скратила за један радни дан.

Члан 5.32. Централна изборна комисија БиХ доноси одлуку о потврђивању резултата избора 30 дана од дана одржавања избора. Овим приједлогом омогућава се овој институцији да у изузетно оправданим случајевима, а због потребног додатног времена и утврђивања чињеничног стања, ову одлуку донесе и 45 дана од дана одржавања избора. Новим ставом (2) у овом члану наводи се да је одлука о потврђивању изборних резултата коначна, обавезујућа и да против ње није могуће изјавити жалбу с обзиром да су ова правна средства изборним актерима омогућена након доношења одлуке о утврђивању резултата, те се ова одлука о потврђивању изборних резултата доноси након свих завршених активности и протеча рокова за подношење жалби. Овом допуном досадашњи став (2) постао би став (3).

Члан 6.2. Предложене интервенције у ставу (2) и (3) раде се у циљу прецизирања члана 6.2.

Члан 6.6. Овим приједлогом омогућава се Централној изборној комисији БиХ да у изузетним, нарочито сложеним ситуацијама, а ради потпуно и правилно утврђеног чињеничног стања продужи рок за рјешавање предмета по приговорима и жалбама. Наиме, постоје сложенији случајеви у пракси када је потребно извршити додатни доказни поступак, а што није реално могуће извести у року од 48 сати како је то сада регулисано Изборним законом БиХ.

Такође, прописује се обавеза обавјештавања јавности о поступцима по приговорима и жалбама, те вођења евиденције ових поступака. Овим приједлогом проводи се препорука 20. и 21. из завршног извјештаја ОСЦЕ/ОДИХР-а о провођењу Општих избора 2018. године.

Члан 6.7. Овим приједлогом омогућава се и санкционисање и контролора изборних резултата у центрима за бројање, омогућава изрицање административне мјере забрана обављања функције контролора изборних резултата, те се предлаже повећање максималног износа казне на 30.000,00 КМ. У циљу јаснијег номотехничког нормирања члан је потребно подијелити у два става.

Члан 6.9. У ставу (1) бришу се ријечи „*којом је одлучено о примјени овог Закона*“ с обзиром да непотребно оптерећују текст Закона.

Приједлогом става (4) проводи се препорука 21. из завршног извјештаја ОСЦЕ/ОДИХР-а о провођењу Општих избора 2018. године.

Назив **Поглавља 7.** мијења се из разлога што се овим измјенама и допунама омогућава изборној администрацији и вођење поступака и утврђивања одговорности политичких субјеката за кршење одредби из овог поглавља као што су спрјечавање новинара да обављају свој посао у складу са правилима професије и изборним правилима, обећавање новчане награде или друге материјалне користи с циљем добивања подршке бирача или пријетњи присталицама других политичких субјеката, подстицања на гласање особа које немају право гласа, коришћења језиком који би некога могао навести или подстаћи на насиље или ширење мржње, или објављивати или употребљавати слике, симболе, аудио и видео записе, СМС поруке, интернет комуникације или друге материјале који могу тако дјеловати за период од расписивања избора па до потврђивања резултата избора а не као до сада само у вријеме службене кампање.

Додаје се **нови члан 7.1** којим се забрањује преурањена изборна кампања. Под преурањеном изборном кампањом подразумјева се вођење плаћене изборне кампање у периоду од дана расписивања избора па до службеног почетка изборне кампање. Ово се нарочито односи на вођење кампање која је стереотипног и увредљивог садржаја у односу на мушкарце и/или жене или која подстиче стереотипно и увредљиво понашање на основу пола или понижавајући однос према припадницима различитог пола. Наиме, изборна кампање почиње мјесец дана прије дана одржавања избора и траје до почетка изборне шутње која почиње 24 сата прије отварања бирачких мјеста. Међутим, у пракси политички субјекти врло често почињу активности које имају сва обиљежја изборне кампање користећи чињеницу да законодавац није предвидио ову ситуацију нити је прописао санкцију за овакве случајеве.

Члан 1.11 овим измјенама и допунама пребацује се у Поглавље 7. те постаје **члан 7.1а** с обзиром да својим садржајем треба да буде ситуиран у поглавље 7 које говори о понашању изборних субјеката од дана расписивања избора па до дана потврђивања резултата, а не у Поглавље 1 којим су уређена општа начела Изборног закона БиХ.

Овим приједлогом члан 7.1 постао би члан 7.1б.

Са циљем осигурања једнакости оба пола предлаже се нови **члан 7.1ц** којим би се политички субјекти обавезали да осигурају равномјерну промоцију оба пола у медијским наступима, јавним скуповима и другим облицима изборне кампање.

ОСЦЕ/ОДИХР сматра да овим приједлогом обухваћен први дио препоруке број 16. из завршног извјештаја ОСЦЕ/ОДИХР-а о provedби Општих избора 2018. године.

Члан 7.2. Додаје се нови став (4) којим се изабраном члану органа власти, односно носиоцу јавне функције изричито забрањује коришћење јавних ресурса у сврху било којег облика изборне кампање, своје промоције, односно промоције политичког субјекта. Овим приједлогом проводи се препорука 15. из завршног извјештаја ОСЦЕ/ОДИХР-а о провођењу Општих избора 2014. године, препорука 3. и 17. из завршног извјештаја ОСЦЕ/ОДИХР-а о провођењу Општих избора 2018. године

Према мишљењу ОСЦЕ/ОДИХР-а иако је циљ приједлога јасан, правни оквир не би требао забранити потпуно кориштење јавних ресурса, већ би требао омогућити једнак приступ тим ресурсима за све учеснике током изборног процеса, укључујући јавно финансирање политичких странака и кампања, зграда и објеката који се користе за вођење кампање, до медија у јавном власништву. Непостојање било каквих других законских одредби, којима се проводи забрана злоупотребе државних ресурса (на примјер, непровођење кампање од стране јавних дужносника у одређеном временском периоду или током службеног путовања), може се потенцијално искористити у корист одређеног кандидата или странке. Централна изборна комисија БиХ сагласна је са овом констатацијом ОСЦЕ/ОДИХР-а те ће случајеве злоупотреба јавних средстава у сврху кампање цијенити у сваком поједином случају.

Додаје се нови **члан 7.2б** којим се политички субјекти обавезују да у року од 15 дана од дана избора осигурају уклањање свих огласа, плаката, постера и другог сличног материјала који су коришћени у сврху изборне кампање тог политичког субјекта са јавних мјеста и јавних објеката. Наиме, изборна кампања траје до почетка изборне шутње, међутим, у пракси су чести случајеви да се материјали (плакати, постери...) налазе на површинама и видљивим мјестима и мјесецима након одржаних избора. Овим рјешењем политички субјекти би сносили одговорност да се сви ови материјали уклоне у року од 15 дана од дана потврђивања резултата избора.

Члан 7.3. У циљу испуњења препоруке број 22. из завршног извјештаја ОСЦЕ/ОДИХР о провођењу Општих избора 2018. године у приједлог члана 1.1а уграђена је дефиниција говора мржње. Овом измјеном и допуном усклађује се одредба члана 7.3 са приједлогом дефиниције. Такође, због све већег утицаја социјалних мрежа и мобилних апликација у изборном процесу проширује се ова одредба и на ове облике комуникације. Такође, допуном става (2) спрјечава се злоупотреба законског права на учешће у раду бирачког одбора испред једног политичког субјекта противно одредби члана 2.19 овог Закона и то фиктивним представљањем у име политичког субјекта којем је мјесто у бирачком одбору припало са циљем погодовања другом политичком субјекту којем то мјесто у бирачком одбору није припало.

Конвенција Уједињених народа обавезује државе потписнице да обезбједе да сви субјекти морају своје активности које се тичу дјетета и у којима су укључена дјеца, спроводити искључиво у најбољем интересу дјетета. Дјецa мора бити осигурана потребна заштита, што значи да се дјеца не смију користити у кампањи за остваривање циљева одраслих већ се њихове потребе морају препознати у програмима странке. Према овој конвенцији дјецa

није мјесто на страначким страницама, на друштвеним мрежама, на фотографијама са политичарима, билбордима, трибинама, постерима, нити требају носити обиљежја странке. Дјеца морају бити у програмима који унапрјеђују положај дјеце који ће у датим условима понудити могућа рјешења и одговорити на потребе дјеце. Конвенција прописује да заштита права дјеце у свим областима, па и у овој, захтјева јасна правила која уређују обавезе надлежних служби и институција на поступање и одговорност за непоштивање утврђених правила и процедура.

На проблем злоупотребе дјеце у политичке сврхе више пута су упозоравали и Институција омбудсмена за заштиту људских права БиХ као и Омбудсмен за дјецу Републике Српске. Узимајући у обзир наведено Централна изборна комисија БиХ предлаже да се у члану 7.3 став (1) дода нова тачка 8) којом се забрањује злоупотреба дјеце у политичке сврхе.

ОСЦЕ/ОДИХР својим неформалним коментарима наглашава да је важно имати на уму да међународно право не дефинише говор мржње и умјесто да забрањује говор мржње као такав, међународно право забрањује потицање на дискриминацију, непријатељство и насиље. Говор мржње који не досеже праг потицања није нешто што државе морају забранити.

Члан 7.4. У ставу (2) ријечи „радио и телевизијски програм“ замјењују се ријечима „аудиовизуелне медијске услуге и медијске услуге радија“ у складу са препоруком Регулаторне агенције за комуникације.

Брисањем тачке 5. у ставу (1) и прописивањем новог става (3) забрањују се све активности које ометају и опструишу изборни процес за цијело вријеме изборног процеса, а не само 24 сата прије отварања бирачких мјеста.

Члан 8.4. С обзиром да је Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине усвојила Закон о измјенама и допунама Закона о попуњавају упражњеног мјеста члана Предсједништва БиХ у току трајања мандата (“Службени гласник БиХ“ број 16/02) потребно је извршити допуну у складу са приједлогом на начин да се бришу наводи о службеним гласницима у којима су објављени закони с обзиром да би свака наредна измјена и допуна овог Закона захтјевала и интервенције у Изборном закону БиХ.

Члан 9.11. У циљу провођења препоруке број 8. из завршног извјештаја ОСЦЕ/ОДИХР-а о провођењу Општих избора 2018. године предлаже се да се у ставу (1) дода ријеч „обавезно“ чиме се императивно налаже Парламентарној скупштини БиХ да свако четири године преиспита изборне јединице и број мандата додијељених свакој изборној јединици, како би се осигурало да су утврђене, узимајући у обзир географска ограничења, у складу са демократским принципима, а нарочито са пропорционалношћу између броја мандата и броја бирача регистрованих у Централни бирачки списак.

Члан 9.12.б. Ријеч „овјере“ замјењује се ријечима „*потврђивања резултата*“ с обзиром да Централна изборна комисија БиХ доноси одлуку о потврђивању резултата, а не овјерава резултате како је то наведено постојећим законским рјешењем.

Члан 10.3. У овај члан додаје се и листа независних кандидата с обзиром да је тренутним законским рјешењем изостављена.

Члан 10.6. У ставу (3) ријеч „*другој*“ замјењује се рјечју „*редовној*“ чиме се прецизира ова одредба на начин да се на компензационој листи може наћи само кандидат који је раније овјерен на редовној листи тог политичког субјекта.

Члан 10.9. У циљу провођења препоруке број 8. из завршног извјештаја ОСЦЕ/ОДИХР-а о провођењу Општинских избора 2018. године предлаже се да се у ставу (1) дода ријеч „обавезно“ чиме се императивно налаже Парламенту Федерације БиХ да свако четири године преиспита изборне јединице и број мандата додијељених свакој изборној јединици, како би се осигурало да су утврђене, узимајући у обзир географска ограничења, у складу са демократским принципима, а нарочито са пропорционалношћу између броја мандата и броја бирача регистрованих у Централни бирачки списак.

Члан 10.13. Образложење исто као и за приједлог из члана 9.12б.

Члан 10.16. Овим приједлогом прецизира се начин избора делегата у Дом народа Парламента Федерације БиХ.

Члан 10.18. Предлаже се да се ријечи „*нова кантонална скупштина*“ замјене ријечима „*нови сазив кантоналне скупштине*“ у циљу термилошке корекције овог става.

Члан 11.9. У циљу провођења препоруке број 8. из завршног извјештаја ОСЦЕ/ОДИХР-а о провођењу Општинских избора 2018. године предлаже се да се у ставу (1) дода ријеч „обавезно“ чиме се императивно налаже Народној скупштини Републике Српске да свако четири године преиспита изборне јединице и број мандата додијељених свакој изборној јединици, како би се осигурало да су утврђене, узимајући у обзир географска ограничења, у складу са демократским принципима, а нарочито са пропорционалношћу између броја мандата и броја бирача регистрованих у Централни бирачки списак.

Члан 11.12. Овим приједлогом омогућава се сваком посланику да делегира делегате у Вијеће народа Републике Српске, а не само да то буде омогућено политичким странкама које су заступљене у клубовима посланика одговарајућих конститутивних народа и осталих, члановима једног од ових клубова посланика, као члановима *ad hoc* комисија које се изабере у складу с чланом 11.11 став (2) Изборног закона БиХ, како је то у тренутном законском рјешењу наведено.

Члан 11.15. Овим приједлогом рок изражен у мјесецу замјењује се роком израженим у данима.

Члан 13.2. С обзиром да је већи број општина у Босни и Херцеговини добио статус града потребно је ускладити одредбе овог члана с наведеном чињеницом. Досадашња тачка 3. се раздваја у двије нове тачке 3. и 4. због великог распона броја вијећника у односу на број бирача у Централни бирачки списак за те основне изборне јединице. Такође, овим приједлогом обавезује се Централна изборна комисија БиХ да обавјештава органе из става (1) овог члана о броју бирача уписаних у Централни бирачки списак у року од 90 дана прије дана расписивања избора, а ради усклађивања статута ових органа и одређивања броја чланова вијећа односно скупштине.

Члан 13.3. Због великог распона броја чланова у кантоналним скупштинама у односу на број бирача у Централном бирачком списку за те кантоне, предлаже се измјена предметне одредбе.

Члан 13.7. У ставу (2) ријеч „Ако“ замјењује ријеч „Када“ у циљу термилошког прецизирања одредбе. Такође, додају се нови ставови (4) и (5) који јасно прецизирају поступања у случају смрти кандидата за начелника/градоначелника прије и на дан избора. Током провођења Локалних избора 2020. године кандидат за начелника општине Травник који је освојио највише гласова је преминуо на дан избора. Због наведеног и чињенице да кандидату који је освојио највећи број гласова није било могуће уручити мандат, Централна изборна комисија БиХ је донијела одлуку о понављању избора у овој основној изборној јединици, а што је касније својом одлуком потврдио и Суд Босне и Херцеговине. Овим приједлогом јасно се и прецизно прописује ситуација која до сада у Изборном закону БиХ није била довољно регулисана и прописује поступање у овим случајевима.

Члан 13.10. Овим приједлогом прецизира се став (1) овог члана те прописује обавеза да Централна изборна комисија БиХ донесе подзаконски пропис којим се регулише начин провођења избора из члана 13.10 овог Закона.

Назив Поглавља 14 мијења се из разлога што се овим приједлогом измјена и допуна уводи и институт ванредних избора у изборни процес Босне и Херцеговине те хронолошког усклађивања с редосљедом одредби.

Члан 14.1. Овим приједлогом прецизира се одредба која се односи на обавезу расписивања поновљених избора који се у *правилу* расписују у року од 15 дана правоснажности одлуке о поништењу избора. Међутим, у изузетним и оправданим ситуацијама овај рок може бити и дужи уколико је за истинито и потпуно утврђивање чињеничног стања потребно провести додатни истражни поступак. Овако тумачење потврђено је и од стране Суда Босне и Херцеговине у жалбеном поступку по потврђеним одлукама о поништењу Локалних избора 2020. године у основним изборним јединицама Добој и Сребреница.

Овај амандман према мишљењу ОСЦЕ/ОДИХР-а може помоћи у рјешавању ванредних околности везаних за правовремено одржавање поновљених избора. Истовремено, приједлогу недостају јасни услови за одгађање избора у овој ситуацији, што може нарушити правну сигурност и оспорити начело редовног одржавања избора.

Члан 14.2. Овим приједлогом прописује се изузетак од обавезе провођења одгођених избора у року од 30 дана у случајевима када надлежни органи не осигурају потребна средства за провођење избора.

Члан 14.3. Овим приједлогом уводи се институт ванредних избора у изборни систем Босне и Херцеговине у случајевима када је неки неки орган распуштен у складу са уставом. У овом случају мандат новоизабраних представника би трајао четири године, а избори би се проводили у складу са одредбом члана 14.3 Изборног закона Босне и Херцеговине.

Назив Поглавља 15 мијења се обзиром да ово поглавље не обухвата само финансирање политичких странака за вријеме изборне кампање, него и период прије и након завршетка изборне кампање.

Новим **чланом 15.1** прописује се начин осигурања средстава за финансирање трошкова изборне кампање на начин да се ова средства осигуравају из извора прописаних Законом о финансирању политичких странака и Изборним законом БиХ.

У досадашњем члану 15.1 који овим приједлогом постаје **члан 15.1а**, брише се износ од 100,00 КМ због чега се политички субјекти обавезују да пријаве све новчане донације без ограничења. Ово се предлаже због чињенице да се новчани прилози приказују као прилози више особа који су од мањи од 100,00 КМ због чега не постоји обавеза приказивања ових донатора у финансијским извјештајима. Овим рјешењем се доприноси транспарентнијем финансирању политичких странака.

Такође, приједлогом у тачки 4. политички субјекти су обавезни да у својим извјештајима прикажу и трошкове оглашавања путем интернета, јер се кампања у данашњим условима добрим дијелом води на друштвеним мрежама.

Према мишљењу ОСЦЕ/ОДИХР-а требало би ипак узети у обзир да, с приједлогом измјене члана 15.1а. према којем се захтијева да се све донације, без обзира на то колико мали износ био, пријаве постоји ризик да ће овај ниво транспарентности обесхрабрити грађане у било каквом учествовању у политичком систему.

Новим **чланом 15.1б** прописује се обавеза политичким субјектима отварања посебног рачуна за финансирање трошкова политичке кампање. Овај рачун отвара централа, односно главни одбор политичке странке најкасније са даном подношења пријаве за овјеру за учествовање на изборима а најраније три мјесеца прије дана подношења пријаве за овјеру. Средства која политички субјекти који учествују на изборима морају намјеравају трошити за изборну кампању морају бити уплаћена на овај рачун и на овај рачун не могу се примати друге уплате. Неутрошена средства се са овог рачуна морају уплатити на трансакцијски рачун централе политичког субјекта, а уколико средства са овог рачуна нису довољна за подмирење свих обавеза, исте се плаћају са рачуна централе политичког субјекта. Неутрошена средства се сразмјерно враћају изворима или донаторима. Овим рјешењима проводе се и препоруке И. – ИВ. ГРЕЦО-а из ИВ. круга евакуације.

Члан 15ц. Овим чланом регулише се начин финансирања изборних кампања коалиција на начин да рачун отвара једна од чланица коалиције, а односи између чланова коалиције се регулишу међусобним споразумом. Средства уплаћена на овај рачун од стране једног од политичких субјеката не сматрају се донацијом у смислу овог закона.

Члан 15д. Политички субјекти извјештај о промету посебног рачуна за финансирање трошкова изборне кампање за период од његовог отварања до дана подношења пријаве за овјеру за изборе обавезно подносе Централној изборној комисији БиХ а што је и услов за овјеру тих политичких субјеката. Извјештај о промету трансакцијског рачуна за финансирање изборне кампање се уноси и у електронску апликацију као и новчаним и неновчаним донацијама, као и идентитет донатора, заједно са датумом и износом такве

уплате; извјештај о трошковима (расходима) изборне кампање, као и рачунима добављача и извршитеља услуга, са ажурираним подацима до дана подношења извјештаја три дана прије дана одржавања избора. Такође, политички субјект подноси и Извјештај у року од 30 дана од дана објављивања изборних резултата у Службеном гласнику БиХ уносом у електронску апликацију, финансијски извјештај о промету трансакцијског рачуна за финансирање изборне кампање, изворима финансирања изборне кампање, трошковима (расходима) изборне кампање за период од дана подношења пријаве за овјеру за изборе до дана потврђивања резултата избора, као и износ и врсту неизмирених дугова за трошкове изборне кампање.

Члан 15.2. Проширује се обавеза Централне изборне комисије БиХ на начин да се обавезује прописати и садржај изјаве из члана 15.1. став (1) тачка 5. овог приједлога.

Члан 15.3. Овим приједлогом продужава се рок за именовање овлашћене особе која је одговорна за подношење извјештаја и вођење књига и која је овлашћена да контактира са Централном изборном комисијом БиХ са три на петнаест дана с обзиром да се у пракси овај рок показао као неоправдано кратак.

Члан 15.4. Прецизира се обавеза независног кандидата за подношење извјештаја Централној изборној комисији БиХ.

Члан 15.5. У члану 15.5 јасно и прецизно се прописује обавеза Централне изборне комисије БиХ којом се приступ извјештајима мора осигурати путем интернет странице Централне изборне комисије БиХ.

Члан 15.7. Предлаже се да се ријечи „*кандидати изабрани*“ замјени ријечима „Изабрани званичници“ у циљу термилошког прецизирања појма.

Члан 15.8. Предлаже се да се ријечи „*кандидати изабрани*“ замјени ријечима „Изабрани званичници“ у циљу термилошког прецизирања појма с обзиром да се изјаве о имовинском стању достављају и путем електронске апликације потребно је прецизирати и начин доставе изјаве о имовинском стању и на овај начин.

Измјенама у ставу (3) прописује се обавеза достављања имовинског картона након престанка мандата и у случајевима опозива и одузимања мандата због правоснажности судске пресуде којом је осуђен на казну затвора у трајању од шест мјесеци или дуже. Такође, ова обавеза се брише у случајевима када особа изгуби мандат због чињенице смрти.

Члан 15.9. У циљу прецизирања обавезе Централне изборне комисије БиХ за објавом изјава о укупном имовинском стању предлаже се измјена постојећег члана. Овим приједлогом прописује се начин омогућавања доступности изјава, а то је путем интернет странице Централне изборне комисије БиХ. Одговорност за тачност података из изјаве лежи на подносиоцу изјаве јер не постоје развијени механизми провјера наведених података. Такође, прописује се и обавеза Централне изборне комисије БиХ да подзаконским актом уреди форму и садржај изјаве о имовинском стању као и рокове и начин доставе.

Члан 15.10. С обзиром да се Централни бирачки списак закључује више пута током изборног процеса приједлогом допуне става (1) прецизира се да се ово односи на податке из Централног бирачког списка закљученог 45 дана прије дана одржавања избора. С обзиром да је већи број општина добио статус града потребно је ускладити и одредбу става (2) овог члана.

Такође, предлажу се корекције висине максимално дозвољеног износа за финансирање изборне кампање с обзиром да су постојећи износи велики и странке располажу значајним износима за финансирање изборних кампања, те овим износима готово да нема прекорачења постојећих максималних износа.

Назив **Поглавља 16** мијења се у “Медији“ због чињенице да ово поглавље уређује поступање медија у изборном периоду, а не само у вријеме изборне кампање како је то наведено тренутним називом овог поглавља.

Члан 16.1. Предлаже се нови став (2) којим се обавезују медији да објаве и учине транспарентним информације о власништву над медијима. Овим приједлогом проводи се препорука број 18. из завршног извјештаја ОСЦЕ/ОДИХР-а о провођењу Општих избора 2018. године.

Члан 16.2. Овим приједлогом утврђују се нова начела обавезујућа за медије у изборном процесу и то начело начело избалансираности, једнаког приступа, једнаке заступљености и правичности којим се политичким субјектима омогућује једнак третман у медијском простору а органи за провођење избора овлашћују се за достављање пријава Регулаторној агенцији за комуникације у случајевима кршења одредби овог члана.

Члан 16.3. Приједлогом се органи за провођење избора овлашћују за достављање пријава Регулаторној агенцији за комуникације у случајевима кршења одредби овог члана од стране медија а Централна изборна комисија БиХ за вођење поступка утврђивања одговорности кандидата за кршење одредби овог члана.

Члан 16.4. Овим приједлогом утврђују се додатна начела обавезујућа за електронске медије у изборном процесу и то начела избалансираности, једнаког приступа *ravnopravnosti* и правичности.

Члан 16.5. Ова одредба мијења се на темељу приједлога Регулаторне агенције за комуникације а у циљу проширења ове одредбе на цијело вријеме изборног периода.

Чланак 16.5. Ова одредба мијења се на темељу приједлога Регулаторне агенције за комуникације на начин да се одредба проширује на све новинаре и водитеље, а не само електронских медија.

Члан 16.11. Овим приједлогом јасније се прецизира период од 24 сата прије отварања бирачких мјеста који се односи на изборну шутњу те да у том периоду не може бити никаквог медијског извјештавања о активностима које се односе на политичку и изборну кампању.

Члан 16.13. Приједлогом је измјењена и допуњена на начин да у ставу (1) се прописује обавеза електронског медија да одбије плаћено политичко оглашавање у свим случајевима прописаним у ставу (1) тач. а) – ф). Досадашња тачка ц) која је била уопштеног карактера на начин да се прецизирају и додатни случајеви у којима медији имају право одбити објаве политичког оглашавања и то у случајевима оглашавања која укључују било какву дискриминацију или предрасуде на основу пола, расе, етничке припадности, националности, вјере или увјерења, инвалидности, посебних потреба, доби, сексуалне оријентације, друштвеног поријекла, као и сваки други садржај који има за сврху или посљедицу да било којем лицу онемогући или угрожава признавање, уживање или остваривање на равноправној основи, његових права и слобода, да се оглашавањем понижава, застрашује или подстиче на мржњу, насиље или дискриминацију против лица или групе на основу пола, расе, етничке припадности, националности, вјере или увјерења, инвалидности, посебних потреба, доби, сексуалне оријентације, друштвеног поријекла или на основу било које друге околности која има за сврху или посљедицу да било којем лицу онемогући или угрожава признавање, уживање или остваривање на равноправној основи, његових права и слобода, затим оглашавања која укључује злоупотребу дјецe у политичке сврхе у складу са међународним стандардима те уколико је оглашавање у супротности са осталим прописима Регулаторне агенције за комуникације БиХ. Овим приједлогом политичким субјектима и медијима Регулаторна агенција за комуникације по њиховом захтјеву може издавати обавезујућа мишљења у вези примјене ове одредбе.

ОСЦЕ/ОДИХР позитивним оцјењује појашњава постојеће одредбе члана 16.13., према којима електроски медији имају право имају право одбити објаве политичког оглашавања и то у случајевима оглашавања која укључује било какву дискриминацију или предрасуде по разлозима наведеним у Нацрту, или ако садржај има за циљ или учинак кршење права и слобода било које особе или када потиче мржњу или насиље против било које особе или групе по било којој основи, или када оглас укључује злостављање дјецe у политичке сврхе или је у супротности с другим прописима.

Члан 16.14. Ријечи од „30 дана прије дана одржавања избора“ замјењују се ријечима „изборне кампање“ с обзиром да је дефиниција изборне кампање садржана у члану 1.1а те је јасно прописано на шта се односи овај период. У ставу (3) брише се ријеч „плаћеног“ обзиром да су врло чести случајеви у пракси вођења преурађене изборне кампање а санкционисање је могуће само у случајевима у којима се докаже да се ради о плаћеном политичком оглашавању.

Задња реченица у ставу (3) пребачена је као нови став (4) у циљу наглашавања забране стереотипног и увредљивог понашања у односу на жене и мушкарце.

Члан 16.14а. Овом одредбом прописује се да се одредбе члана 16.14 став (3) и (5) сходно примјењују и на приватне електронске медије, онлине медије, социјалне медије или било који облик јавног оглашавања.

Члан 16.15а. Обзиром на све већу улогу социјалних мрежа у друштвеном животу овим се омогућава политичким субјектима и вођење кампање путем интернета.

Члан 16.16. Овим чланом јасније се прецизира обавеза Централне изборне комисије БиХ за вођење поступака утврђивања одговорности политичких субјеката за кршење одредби овог поглавља.

Члан 16.17. Ова одредба се усклађује са проширеним надлежностима Савјета за штампу и на on-line медије те називу ове институције.

Члан 16.17а. У циљу спрјечавања дезинформисања и изношења лажних информација од стране политичког субјекта путем електронских медија и интернета које могу угрозити интегритет изборног процеса, овим приједлогом овлашћује се Централна изборна комисија БиХ да проведе поступак и утврди евентуалну одговорност политичког субјекта.

Члан 16.17б. Овим приједлогом проводи се препорука број 16. из завршног извјештаја ОСЦЕ/ОДИХР-а о провођењу Општих избора 2018. године и омогућује олакшавање женама политичког напредовања, повећају видљивости кандидаткиња током изборних кампања као и да се интегришу питања везана за полове у платформама политичких субјеката.

У случају кршења одредби овог члана Регулаторна агенција за комуникације је овлашћена да проведе поступак и утврди евентуалну одговорност медија.

Члан 17.2. Овим приједлогом омогућава се изборним актерима да имају више посматрача у центру за бројање а не само једног како је то било до сада у овоме законском рјешењу. Наиме, у центру за бројање истовремено се врши бројање на више столова за бројање и за више изборних јединица, такође паралелно се одвијају процеси у просторијама за верификацију гласова пристиглих путем као и припрема гласачких листића за процес бројања. С обзиром да изборни актери у исто вријеме могу имати само једног посматрача, није могуће вршити посматрање више процеса који се у исто вријеме одвијају у центру за бројање.

ОСЦЕ/ОДИХР сматра да се овом измјеном смањује могућност злоупотребе и повећава транспарентност и вјеродостојност процеса.

Члан 17.8. С обзиром да је правни лијек који може уложити посматрач у случају наведеним овим чланом у својој нарави жалба, те да се ради о другостепеној одлуци Централне изборне комисије БиХ, потребно је термин „приговор“ замјенити правним термином „жалба“.

Члан 18.3. Овај члан се брише с обзиром да је начин финансирања регулисан чланом 1.2а овог Закона те се ова одредба непотребно понавља.

Члан 19.8. Чланом Изборног закона БиХ прописано је да ће Парламентарна скупштина БиХ извршити, између осталог, и преиспитивање новчаних казни утврђених овим законом најмање сваке четири године, те одредити да ли су у стању с економским и финансијским стањем у Босни и Херцеговини. С обзиром да пракса показује да изрицање новчаних казни не одвраћа политичке субјекте од кршења одредби овога Закона Централна изборна комисија БиХ предлаже повећање казни за запослене или ангажоване у изборној

администрацији, те да на основу овог Централна изборна комисија БиХ може изрећи казне од 600,00 КМ до 3.000,00 КМ.

Овим приједлогом предвиђају се санкције због кршења одредби предложених овом Иницијативом али и одредби које су до сада биле у Изборном закону БиХ али Закон није препознавао санкције за кршење ових одредби (чл 2.17, 5.6 ст. (3) и (5) и 5.20), такођер предвиђа се и могућност кажњавања политичких субјеката који су предложили чланове бирачких одбора за које се утврди за кршили одредбе овога Закона.

С обзиром на два приједлога члана 2.19 бити ће потребно извршити номо-техничке корекције у нумерирању тачака овисно од усвојеног приједлога.

Члан 19.9. Као и за члан 19.8 предлаже се повећање новчане санкције у ставу (1) која се према овоме приједлогу може изрећи у износу од 3.000,00 КМ до 30.000,00 КМ. Такођер, предлаже се нова тачка а) којом се прописује санкција за политичког субјекта чији кандидат не поступи у складу са одредбама члана 1.8 овог Закона, те нове тачке е) и ф) којим се предвиђа санкција за кориштење јавних средстава и ресурса за промоцију политичког субјекта те неуклањање изборног материјала 15 дана од дана избора. Затим, предлаже се и санкционисање политичких субјеката који имају повлаштени третман у медијима и користе јавну функцију која им осигурава повлаштен третман електронским медијима, који путем електронских и принтаних медија пласира стереотипне и увредљиве садржаје у односу на жене и мушкарце и који износе лажне информације од стране политичког субјекта путем електронских медијима и интернета које могу угрозити интегритет изборног процеса и дезинформирати бираче.

Ставови (2), (3), (4) и (5) се усклађују са измјенама у ставу (1) те се предлаже повећање новчаних санкција прописаних овим ставовима.

Предлаже се и нови став (6) којим се за кршење одређених одредби из става (1) може изрећи и санкција поништења овјере политичког субјекта.

Члан 20.17. С обзиром да је Изборни закон БиХ заједно са овим измјенама и допунама био мијењан 25 пута, неопходно је утврдити службени пречишћени текст Изборног закона БиХ.